

Kommunedirektørens forslag til budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026

Orientering til Bindal kommunestyre
17.11.22

- Denne powerpointen deles ikke ut, men legges ut på Bindal kommunes nettside sammen med øvrige budsjettdokumenter. Det som skrives her er også omtalt i budsjettdokumentet. Nytt i årets budsjettdokument er at det innledningsvis i dokumentet er en oppsummering over noen av de tiltak/sentrale forhold som framkommer i forslaget. Det vesentlige.
- Disse tiltak/sentrale forhold går jeg gjennom i dag.

- I dag er det en orientering, og det er ikke rom for diskusjoner eller spørsmål. Vi tar gjerne i mot spørsmål når dere har lest sakspapirene, og da kan dere ta direkte kontakt med den som har ansvar for det enkelte området. Ikke nøl med å kontakte oss dersom dere har spørsmål eller om dere ser noen feil og mangler. Dere trenger ikke å vente til dagen før budsjettmøtet med å gjøre dette 😊

- Forslaget til budsjett og økonomiplan er utarbeidet av kommunedirektøren og hans ledergruppe i dialog med resten av lederforum. Det har vært møte med formannskap og hovedtillitsvalgte 20.10.2022 der det ble orientert om utfordringer i budsjettprosessen og viktigste endringer og satsinger som administrasjonen så på. Det har også vært informasjons-/dialogmøter med hovedtillitsvalgte. Det kom ingen innspill om nye utredningsønsker fra politiske partier innen 1.5.22.

- Behandling:
- Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldre 28.11.22
- Arbeidsmiljøutvalget 29.11.22
- Administrasjonsutvalget 30.11.22
- Formannskapet 30.11.22
- Offentlig ettersyn
- Kommunestyret 15.12.22

- Årets budsjettprosess har vært mer krevende enn noen gang som følge av endrede rammebetingelser for Bindal kommune. Den største endringen er pensjonsutgifter som øker med ca. 11 millioner kroner fra 2022 til 2023. Dette ble ikke kompensert i statsbudsjettet, og har gitt administrasjonen store utfordringer. KLP opplyser at det er grunn til å tro at de høye pensjonsutgiftene vil gjelde i hele økonomiplanperioden, men at det kommer an på beslutninger som fattes av statlig nivå.

- I budsjettdugnaden for kommunestyret, hovedtillitsvalgte og ledere 23.08.22 ble det orientert om at dersom Bindal kommune hadde hatt samme folketall nå som for 12 år siden så ville vi ha fått 12 millioner kroner i året i økte rammeoverføringer. Dette utgjør 48 millioner kroner i tapte inntekter i økonomiplanperioden. Tapet over 12 år baserer seg på en folketallsreduksjon på ca 200. Siden årtusenskiftet har Bindal mistet ca 530 innbyggere med de store konsekvenser dette har for kommunens inntekter.

- Det er på ingen måte slik at vi har klart å ta ned utgiftene på samme måte. Dette er heller ikke lett i en kommune med små enheter og få ansatte. Det må en viss grunnbemanning til uavhengig av om vi har 1400, 1600 eller 1800 innbyggere. Det er heller ikke slik at det har tatt av i Bindal kommune med mange nye stillinger de siste årene selv om det stilles flere og flere krav til kommunene.

- Bindal kommune er på distriktsindeksen inne på lista over de 20 kommunene i Norge som har størst utfordringer som distriktskommune. Dette er en oversikt fra Kommunal- og distriktsdepartementet som sier noe om hvilke utfordringer alle kommunene i Norge har med å ligge geografisk der de ligger, og hvilke innvirkninger geografien har på hvordan det er å bo i den enkelte kommune.
- På den positive siden nevnes det at vi er en kraftkommune som også får midler fra havbruksfondet. Disse ordningene er vesentlige for å kunne videreføre et fortsatt godt tjenestetilbud i Bindal kommune.

- Administrasjonen har over flere år sagt at vi må planlegge for framtida. Det oppfattes at kommunestyret deler dette bildet, men det er ikke fattet innsparingsvedtak i kommunestyret som har hatt større effekt. Bindal kommune har over år lagt fram resultater med mindreforbruk (overskudd). Årsaker til mindreforbruk er ofte eksterne forhold, at ikke alle tiltak blir iverksatt, og generelt at administrasjonen forsøker å finne de løsninger som er økonomisk mest gunstige.

- Det har vært vanskelig å få gehør for endringer både blant kommunestyret og innbyggere for øvrig når drifta har gått bra hvert år. Dette er dilemma som administrasjonen er bevisst på, og kommunedirektøren forstår at mange tenker at «det ordner seg som det alltid gjør», og at det dermed ikke er nødvendig med driftsreduksjoner.

- Vi er imidlertid ved et veiskille nå. Bindal kommune må redusere driftsutgiftene:
- Økningene i pensjonsutgifter er store.
- Investeringer har ført til økte renteutgifter, og når våre fastrentelån skal fornyes så vil rentesatsen bli klart høyere som følge av endringer i rentemarkedet. Bindal kommune bruker 3,5 millioner kroner mer i 2023 til renter og avdrag enn vi gjorde i 2019. Framtidige renteøkninger vil forverre dette bildet.
- Stor økning i lønns- og prisvekst som ikke kompenseres fullt ut fra staten. Det er grunn til å anta at lønns- og prisveksten blir høy framover.

- Folketallet går ned, og den demografiske profilen er utfordrende i Bindal. I mange sammenhenger blir det sagt at det ikke bare er Bindal som sliter med nedgang i folketallet, men det er dessverre en kjensgjerning at av Nordlands øvrige 40 kommuner er det kun en kommune som har større prosentmessig reduksjon i folketallet enn Bindal fra årtusenskiftet og fram til nå. Dette burde tilsi at vi skulle jobbe enda mer med utvikling, men dilemmaet er at tapet i folketall fører til store reduserte inntekter, og dermed behov for utgiftsreduksjoner.
- Brukerbehovene øker på flere områder.

- Inntektene er i spill. Bindal kommune er tredje verst i landet i tap pr. innbygger i Inntektssystemutvalgets rapport. Skulle dette bli vedtatt gir det et årlig tap på 8 millioner kroner for Bindal kommune. Uansett om ikke rapporten blir vedtatt i den form den ligger nå så ser vi at det er en dreining i ulike forslag gjennom at penger omfordeles fra små og inntektsrike kommuner. Våre inntekter er satt i spill.
- Vi er for avhengige av havbruksfondet. En endring i denne ordningen vil være svært negativ for oss.

- I budsjettdokumentet er det beskrevet under hver funksjon hvilke tiltak som administrasjonen foreslår for å bedre kommunens økonomi. Disse framkommer i kortversjon i tekstdokumentet under «årets prosess».
- Alle tiltak gir ikke full effekt i 2023. De ulike tiltakene må ha forsvarlige prosesser, men samtidig må det framkomme effekter i forslaget til økonomiplan. Det legges i økonomiplanen inn udefinerte innsparingstiltak. De udefinerte tiltakene synliggjør behovet for omstilling. I innsparing kan det også ligge økte inntekter, men i hovedsak er det reduserte utgifter det vil dreie seg om. Det er lagt inn innsparingstiltak på årlig kr. 6 000 000.- for hvert av årene 2024-2026.

- Dette innebærer at kommunen må ta ned drifta med kr. 6 000 000.-. Dette kommer i tillegg til de forslag som kommunedirektøren foreslår i sitt forslag til budsjett og økonomiplan. Kommunedirektøren anser en reduksjon på kr. 6 000 000.- som nødvendig for å få forsvarlige driftsutgifter sett i forhold til de inntekter kommunen har.

- Det er for tidlig å si noe om neste års budsjettprosess. Denne avhenger etter kommunedirektørens syn av hvilken tilnærming kommunestyret tar til kommunedirektørens forslag. Dersom det ikke gjøres større grep i denne budsjettbehandlingen må det vurderes en modell for neste år der formannskap og kommunestyre blir sentrale i forhold til å avklare prioriteringer og endringer også før den tradisjonelle budsjettprosessen starter høsten 2023. Det må også ses på hvordan politiske organer skal involveres i innsparingstiltakene i 2023. Pleie og omsorg har satt i gang prosjektet «ny drift». Det vil bli færre skolebarn framover, og det skal ses mer på hvilken betydning dette vil få for skolens drift i framtida. Det er mye å jobbe med i 2023 og framover.

- Noen av de tiltak/sentrale forhold som framkommer i kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan (i rekkefølge slik de framkommer i budsjettdokumentet):
- Det er også i år benyttet ekstern kompetanse for å vurdere inntekter fra havbruksfondet. Dette redegjøres det for i budsjettdokumentet. Samlet sett gir dette 57,2 millioner kroner i estimert utbetaling i økonomiplanperioden, mot 61,1 millioner kroner i økonomiplanen som ble vedtatt i desember 2021.
- 50 % reduksjon i godtgjørelse for varaordfører fra 01.11.23.
- Fjerning av støtte på kr. 30 000 til politiske partier i år med kommunevalg.
- Det er ikke funnet rom for velferdsmidler i økonomiplanperioden. I 2022 ble midler brukt til felles velferdsarrangement for ansatte.

- Lærlinger dekkes av næringsfondet som kommunestyret vedtok i k-sak 25/19. Det ville være svært utfordrende å finne rom for læreplasser i driftsbudsjettet.
- Digitale Helgeland går fra prosjektfase til driftsfase. Økte årlige utgifter på kr. 158 000. Det kommer egen sak til kommunestyret i desember 2022.
- Utvidet IKT-samarbeid på Sør-Helgeland. Det er anslått en økt årlig utgift. Dette redegjøres det for under funksjon 12006. Egen sak kommer til kommunestyret. Uklart når.
- Det er ikke funnet rom for midler til kommunal egenandel til fiber/mobilt bredbånd.
- Fjerning av ordning med dekning av halv treningsavgift. Det legges fram egen sak om dette i 2022.

- Endring i reglement for oppmerksomhet, gaver og velferd for ansatte. Det legges fram egen sak om dette i 2022.
- Seniorpolitiske tiltak: Fjerning av punkt 3 og 4 i ordning som omhandler lønnsøkning og seniordager fra 01.04.23.
- I Bindal kommune har alle ansatte inkludert 20 minutters betalt matpause i sine arbeidskontrakter. Den økonomiske situasjonen tilsier at vi må vurdere alle tiltak som kan redusere våre driftsutgifter. En av ordningene vi må utrede nærmere i 2023 er betalt matpause for ansatte. Det vil kreve drøftinger med tillitsvalgte, og vil legges fram som egen sak for administrasjonsutvalg og kommunestyret i løpet av 2023.

- Det er lagt inn et forslag på kutt på barnehagedrift på kr. 2 000 000.- fra 2024. Saken må utredes i 2023, med tanke på framtidig samdrift av barnehageavdelingene på Kjella og Bindalseidet.
- Regionrådet tok i 2018 initiativ til en felles skolesatsing i regionen. Fra 2021 skulle senteret driftes med samfinansiering av kommunene. På grunn av ekstra skjønnsmidler fra Statsforvalteren ble dette redusert til kr. 100 000, - i årene 2022 – 2025. Dette er nå endret til at året 2023 dekkes av fondsmidler i prosjektet.
- Det er en årlig økning på kr. 1 140 000 på funksjon 20262 Bindalseidet skole. Dette skyldes økt behov for spesialundervisning.

- Det kommunale tilskuddet til frivilligsentralen er årlig satt til kr. 325 000.- for årene 2023-2026. Dette er i samsvar med søknad. Frivilligsentralen ses på som sentral når det gjelder reformen leve hele livet, integrering av flyktninger og i arbeid med barn og unge.
- Kirken. Store behov, jfr. presentasjon i kommunestyret i september 2022. Det er kun funnet rom for noen investeringer, og en lønns- og prisvekst på kr. 70.000.-. Kirka må se på andre måter å organisere sine totale stillinger og sin drift på. Det foreslås et eget punkt i budsjettvedtaket der det framkommer at det skal igangsettes en politisk styrt prosess i Bindal kommune i dialog med relevante parter der man ser på mulig reduksjon av antall kirker og kirkegårder i kommunen.

- Det er lagt inn et integreringstilskudd som omhandler totalt 20 ukrainske flyktninger.
- Betydelig økning i barnehageutgifter.
- Det er i forslag til nye vedtekter som skal behandles i kommunestyret i desember lagt inn ny ferieordning med sommerstengt barnehage i tre uker. Det antas en besparelse på ca. 100 000 i vikarutgifter.
- Det er ikke lagt inn utgifter til helseplattformen. Unntaket er kr. 38 000.- til vår andel av regional innføringsleder i 2023. Det kommer egen sak til kommunestyret i 2023 om helseplattformen.

- Det er lagt inn legevaktsamarbeid med Nærøysund kommune fra 01.03.23. Arbeidsgruppa er ikke ferdig med sitt arbeid, men økonomi må synliggjøres i økonomiplanen. Det ligger inne en besparelse på ca kr. 2.200 000.- i 2023 og ca. kr. 2 600 000.- for hvert av årene 2024-2026. Egen sak kommer til kommunestyret.
- Legeskyssbåten er kostbar. Denne brukes til få oppdrag av legetjenesten, men desto flere av veterinærtjenesten. Det er lagt inn en reduksjon i årlige utgifter i 2025 og 2026 fra 2 000 000.- til 1 000 000.-. 2023 må benyttes til å finne løsninger i en komplisert sak.

- Bindal kommune gir et driftstilskudd for 1,5 årsverk (2x75 % stilling) for fysioterapitjenester. Kommunestyret har vedtatt at dette skal reduseres til 1 årsverk. En av fysioterapeutene har sagt opp sin stilling, og administrasjonen jobber med framtidig løsning.
- Betydelig økning i utgifter til ansvar 1320 hjemmetjenester og ansvar 1330 institusjon. Pensjons- og lønnsøkning er viktige årsaker.
- Stenging av bassenget på Bindalseidet fra 01.08.23. Det er kostbart å drifte to basseng i kommunen.
- Det er ikke funnet rom for ekstra vedlikehold av kommunale utleieboliger.

- Det er en løpende diskusjon som går på om kommunen skulle ta økonomisk ansvar for å bygge leiligheter. Det er dessverre ikke funnet rom for slikt tiltak.
- Det er lagt inn kr. 134 360.- til sommerjobb for skoleungdom i 2023. Tilbudet er økt fra 1 til 2 ukers varighet.
- Bindal kommunes andel på kr. 666 666.- i ekstraordinære omstillingsmidler er fordelt på årene 2022 og 2023. Dekkes av næringsfondet.
- Gjennomgang av administrative stillinger/administrativ organisering innen plan/ressurs. Drift av landbrukskontoret er i budsjett for 2023 redusert med kr. 548 210.-.
- Fjerning av utgifter til vedlikehold av jordbruksveier fra 2023. Årlig besparelse kr. 150 000.-.

- En lokal arbeidsgruppe arbeider for å kunne få aktivitet i Kjella skolebygning. I dag brukes den av innbyggere til ulike aktiviteter uten at dette gir kommunen inntekter. Det er signalisert positivitet til å bruke omstillingsmidler til å kjøpe inn ekstern bistand som kan bistå arbeidsgruppa i dens videre arbeid for å skape aktivitet/virksomhet i skolebygget. Avklaring av dette må skje mellom arbeidsgruppa og omstillingsapparatet.

- Kommunedirektøren har en klar forventning om at det foreligger noe konkret rundt bruken av Kjella skole senest 30.6.23. Det er et behov for å redusere kommunens driftsnivå da utgiftene til drift av Kjella skole er høye. Det må synliggjøres i økonomiplanen at utgiftsnivået må ned, og det er foreslått en reduksjon på kr. 311 000.- fra 2024. Resultatene av det arbeidet som gjøres må være kjent i god tid før neste økonomiplan skal utarbeides.

- Det er svært utfordrende å budsjettere konsesjonskraftinntekter i økonomiplanperioden. Det er lagt inn kr. 4 000 000.- i årlige inntekter. Dette er for høyt sammenlignet med 2022, men det legges til grunn en tilnærming basert på at markedet må bli mer normalt, og at vi får bedre priser i 2023 enn i 2022.
- Det har tidligere vært bunnfradrag på kr. 50 000.- på boliger og fritidseiendommer på eiendomsskatten. Det foreslås at dette bunnfradraget fjernes, noe som innebærer årlig merinntekt på kr. 172 200.- fra 2023.

- Det er lagt inn følgende nye investeringstiltak: Norkart programvare(2023), ferdigstilling velferdsteknologi Åsentoppen (2023), trafiksikkerhet Terråk skole (2023), ny parkering Heilhornmassivet ved FV 17 (2023), oppgradering Åbygda vannverk (2023), renovering av basseng Terråk (2023), utskifting av arbeidsbil uteavdeling (2024) og noen investeringer for kirken.

- Det er lagt inn følgende nye investeringstiltak: Norkart programvare(2023), ferdigstilling velferdsteknologi Åsentoppen (2023), trafiksikkerhet Terråk skole (2023), ny parkering Heilhornmassivet ved FV 17 (2023), oppgradering Åbygda vannverk (2023), renovering av basseng Terråk (2023), utskifting av arbeidsbil uteavdeling (2024) og noen investeringer for kirken.

- For å få driftsbudsjettet i balanse har det vært nødvendig å bruke av/avsette til disposisjonsfondet. I 2023 og 2025 er det budsjettert bruk av disposisjonsfond med henholdsvis kr 15 164 716,- i 2023 og kr. 7 702 695,- i 2025. I 2024 og 2026 er det budsjettert avsetning til disposisjonsfond på henholdsvis kr. 4 069 851,- i 2024 og kr. 3 320 371,- i 2026.
- Totalt i økonomiplanperioden blir netto bruk av disposisjonsfondet kr. 23 151 189,-.
- Bindal kommune har et mål om at disposisjonsfondet skal være minimum 10 % av driftsinntektene, og i forslaget til økonomiplan ligger gjennomsnittet på 28,8 %, og måltallet er oppnådd.

*Minus (-) foran tallene innebærer positivt resultat

<u>tall i hele tusen</u>	2023	2024	2025	2026
SUM DRIFTSINNTEKTER	202 894	206 546	193 567	204 317
SUM DRIFTSUTGIFTER	204 343	187 890	186 899	186 757
NETTO FINANSUTGIFTER	11 154	11 233	10 923	10 792
NETTO DRIFTSRESULTAT *	3 679	-16 345	-4 667	- 15 691

- I beregningen av rammetilskuddet for 2023 er det tatt utgangspunkt i folketall pr. 1.7.22 på 1389. Det er lagt inn en befolkningsnedgang på 15 personer pr år i planperioden.
- **Skatt på formue og inntekt** foreslås satt til kr. 43 815 000,- jf. Prognosemodell fra KS. Skatt 2022 var budsjettert til kr. 41 051 000,-.
- **Ordinært rammetilskudd** er foreslått satt til kr. 85 435 000,-. Rammetilskuddet for 2022 var kr. 79 221 000,-.

- Bindal kommune har som mål at netto driftsresultat skal være 2,5 %.
- I økonomiplanen er netto resultatgrad på -1,8 % for 2023, 7,9 % for 2024, 2,4 % for 2025 og -7,7 % for 2026. Gjennomsnittlig resultatgrad for perioden er 4,05 %, og vedtatt måltall på minimum 2,5 % er oppnådd. Årsaken til at måltallet ligger 1,5 % over minimumsmåltallet, er alle usikkerhetsmomentene og da spesielt havbruksfondinntektene og pensjonsutgiftene.

Oversikt over disposisjonsfond:

Disposisjonsfond	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo 1/1	91 053 223	0	0	0	0
-Premieavvik	21 474 516	0	0	0	0
Korr. saldo 1/1	69 578 707	78 613 225	60 747 509	62 792 360	53 594 665
-Bruk drift	2 016 683	15 164 716	0	7 702 695	0
-Bruk investering	886 400	2 701 000	2 025 000	1 495 000	1 453 000
+ Avsetninger	11 937 601	0	4 069 851	0	3 320 371
Beregnet saldo 31/12	78 613 225	60 747 509	62 792 360	53 594 665	55 462 036
i % av driftsinntektene	38,1 %	29,9 %	30,4 %	27,7 %	27,1 %

Netto lånegjeld	2022	2023	2024	2025	2026
Lånegjeld 1/1	211 804	218 476	214 220	207 359	199 136
Avdrag	7 885	8 151	8 341	8 223	8 181
Låneopptak	15 266	3 895	1 480	0	0
Lånegjeld 31/12	218 476	214 220	207 359	199 136	190 955
Utlån	6 793	6 498	6 189	5 855	5 523
Ubrukte lånemidler	0	0	0	0	0
Nto lånegjeld 31.12.	211 683	207 722	201 170	193 281	185 432

- Kommunee ekspert Håvard Moe i KS Konsulent: «Jeg kan ikke huske en budsjettthøst i kommune-Norge som har vært så krisepreget».
- Bindal kommune er i en utfordrende situasjon. Tap av innbyggere har betydd mye økonomisk. Vi er som nevnt av de kommuner i Norge som har de største utfordringer som distriktskommune, og demografien i kommunen er vanskelig.

- Det positive er at vi har vært bevisste på å bygge opp fondsmidler til bruk i vanskelige tider. Disse fondsmidlene er imidlertid ikke evigvarende, og tar vi ikke ned drifta så er disposisjonsfond tømt på få år. Årets budsjettbehandling og vår samla jobbing i 2023 vil være avgjørende for hvordan vi skal rigge kommunen for framtida.
- Jeg får ofte spørsmål om budsjettet er et godt budsjett. Det kommer alltid an på øynene som ser. Det er flere forslag i budsjettet som jeg i en ideell verden ikke hadde foreslått. Men vi må ned i drifta, og da må det komme forslag som kan gjøre at vi kan drifte kommunen forsvarlig framover.

- Generelt om deltakelse fra administrasjonen i partimøter i enkeltsaker. Kommunelovguru Jan Fridthjof Bernt sier dette: «Kommunens administrasjon skal ikke delta i politiske rådslagningsmøter for enkelte partigrupper. Administrasjonen skal bare forholde seg til kommunens folkevalgte organer, ikke til partigrupper»

- I spesielt kompliserte saker har administrasjonen sagt ja til unntaksvis å orientere i partimøter, men uten at lederne deltar i noen form for diskusjon. I utgangspunktet skal sakene være godt nok opplyst, slik at det ikke er behov for deltakelse i partimøter. Det har vært tilfeller der det er mange detaljspørsmål som ønskes svar på, og der det er sagt ja til deltakelse. Spørsmål om deltakelse skal alltid gå via kommunedirektøren, og det er ikke greit at kommunalt ansatte orienterer om saker i partimøter uten at dette er kjent for kommunedirektøren.